

Conf. univ. dr. **Adina R. Motica**

Oana-Elena Buzincu

Veronica Stan

Admiterea în notariat

Teste grilă și sinteze teoretice

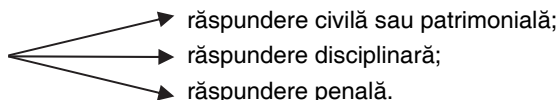
Ediția a 7-a, revizuită și adăugită

Editura
Hamangiu
2021

VII. RĂSPUNDEREA NOTARILOR PUBLICI

Notarii publici, așa cum am precizat deja, au ca scop în activitatea pe care o desfășoară inclusiv acela de a preveni nașterea diferendelor, prin redactarea și autentificarea înscrisurilor și întocmirea procedurilor notariale, aflate mai presus de orice posibilitate de a fi contestate.

Răspunderea notarului poate îmbrăca forme variate:

1. RĂSPUNDEREA CIVILĂ A NOTARILOR PUBLICI

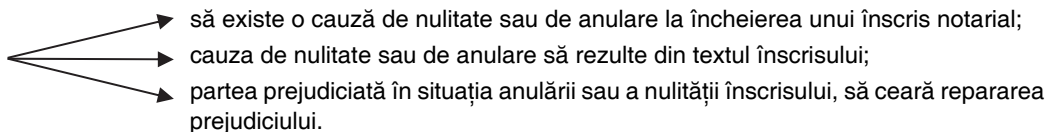
1.1. Considerații generale privind răspunderea civilă a notarilor publici

Conform art. 73 din lege, răspunderea civilă a notarului public poate fi angajată în condițiile legii civile, pentru încălcarea obligațiilor sale profesionale, atunci când acesta a cauzat cu vinovăție sub forma relei-credințe un prejudiciu, stabilite prin hotărâre judecătorească definitivă.

În cazul în care intervine anularea sau constatarea nulității contractului încheiat în formă autentică pentru o cauză de nulitate a cărei existență rezultă din însuși textul contractului, partea prejudiciată poate cere obligarea notarului public la repararea prejudiciilor suferite, în condițiile răspunderii civile delictuale pentru fapta proprie, potrivit art. 1258 C. civ.

Răspunderea prevăzută la art. 1258 C. civ. poate fi angajată numai în limita prejudiciului nereparat prin anularea sau constatarea nulității contractului ce a fost dispusă prin hotărâre judecătorească definitivă. Angajarea acestei răspunderi nu înlătură angajarea răspunderii și a altor persoane, în condițiile legii, potrivit art. 106¹ din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil^[1].

Așadar, condițiile cumulative care atrag răspunderea civilă delictuală a notarului public, astfel cum acestea reies din prevederile art. 73 din lege coroborate cu art. 1258 C. civ., sunt următoarele:

Notarul public poate răspunde inclusiv contractual, în condițiile prevăzute de art. 79 alin. (2) din lege, respectiv în cazul în care se încheie un contract pe durată determinată între acesta și o persoană fizică sau juridică, cu privire la consultațiile date în domeniul juridic notarial.

[1] M. Of. nr. 409 din 10 iunie 2011.

1.2. Riscul de răspundere civilă și contractul de răspundere civilă

Înainte de a-și începe activitatea, notarul public este obligat, sub sancțiunea neemiterii licenței de funcționare, să încheie contractul de răspundere civilă cu Casa de Răspundere Civilă a Notarilor Publici (Casa de Răspundere Civilă), devenind astfel membru al acesteia. Pe perioada exercitării funcției, notarul public este obligat, sub sancțiunea retragerii licenței de funcționare, să achite anual și integral, costul contractului de răspundere civilă, în condițiile stabilite prin contractul de răspundere civilă, în conformitate cu dispozițiile art. 8 alin. (1) din cuprinsul Statutului Casei de Răspundere Civilă.

Conform art. 15 alin. (2) din Statutul Casei de Răspundere Civilă, contractul de răspundere civilă reprezintă contractul de răspundere civilă încheiat între notarul public și Casa de Răspundere Civilă.

Potrivit Statutului Casei de Răspundere Civilă a Notarilor Publici, sunt asigurați ai Casei de Răspundere Civilă toți notarii publici care își desfășoară activitatea pe teritoriul României.

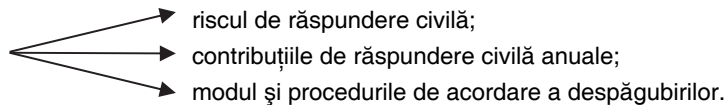
Observație: prin notar public în funcție se înțelege orice notar a cărui calitate nu a încetat, în condițiile legii.

Contractul de răspundere civilă a notarilor publici în exercițiu este obligatoriu, drepturile și obligațiile fiecărei părți fiind stabilite prin statutul anterior menționat, prin contractul de răspundere civilă și prin Legea nr. 36/1995, republicată, cu modificările ulterioare.

Calitatea de membru al Casei de Răspundere Civilă se dobândește înainte ca notarul public să înceapă să își desfășoare activitatea, potrivit legii, prin încheierea contractului de răspundere civilă și va deveni efectivă la data începerii activității.

Potrivit art. 15 din Statutul Casei de Răspundere Civilă a Notarilor Publici din România, riscul de răspundere civilă reprezintă prejudiciul cauzat de notarii publici, din culpă, prin fapte și acte juridice notariale.

Contractul de răspundere civilă va conține:

Contractul de răspundere civilă este valabil de la începerea activității notarului public și până la încetarea calității sale, fiind operant atât pentru perioada în care notarul public este în exercițiul funcției, cât și după această perioadă, cu condiția ca evenimentul de răspundere civilă să se fi produs în timpul exercițiului funcției. Nerespectarea în cursul anului a termenului pentru depunerea contribuțiilor de răspundere civilă subscrise, fără aprobarea Casei de Răspundere Civilă, atrage după sine, în anul respectiv, neacordarea de despăgubiri. Contribuțiile de răspundere civilă se vor depune în contul Casei de Răspundere Civilă sau la casieria acesteia integral, până cel târziu la data de 15 aprilie a anului în curs. Contractul de răspundere civilă constituie titlu executoriu pentru suma cuvenită cu titlu de contribuție de răspundere civilă și penalitățile aferente.

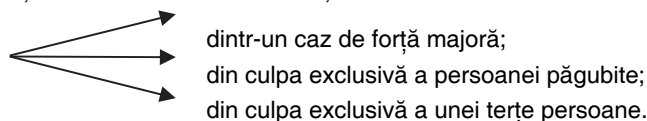
Anual, la emiterea contractului de răspundere civilă, Casa de Răspundere Civilă va solicita Uniunii informații cu privire la conduita profesională a notarului public, iar în funcție și de aceasta, se va întocmi fișa de evaluare de risc de răspundere civilă a notarului public, pe baza căreia se vor stabili, în condițiile statutului, de către Consiliul de administrație, cuantumul anual al contribuției de răspundere civilă, suma garantată obligatorie, obligativitatea reîntregirii sumei maxime a garantării de răspundere civilă și, corelativ, plata contribuției de răspundere civilă.

Contractul de răspundere civilă acoperă:

1. prejudiciile cauzate de notarul public, din culpă, prin fapte proprii sau ale angajaților săi, în exercitarea atribuțiilor profesionale;
2. prejudiciile produse de notarul public pentru valorile încredințate în depozit, în afară de cazurile în care dispariția, distrugerea sau pierderea acestora este urmare a unui caz fortuit ori caz de forță majoră;

3. prejudiciile produse de notarul public, ca urmare a pierderii, distrugerii sau deteriorării documentelor originale date de clienți în depozit, în vederea întocmirii actelor solicitate, limitate la costul de refacere a documentelor.

Casa de Răspundere Civilă *nu acordă despăgubiri* pentru prejudiciile cauzate de notarul public, prin fapte proprii sau ale angajaților săi, în exercitarea atribuțiilor profesionale, când evenimentul s-a produs:

De asemenea, conform art. 17 din cuprinsul Statutului Casei de Răspundere Civilă, Casa de Răspundere Civilă nu este ținută răspunzătoare pentru cererile de despăgubire în legătură cu: pretențiile de despăgubiri, formulate pentru pagubele stabilite prin hotărâri judecătorești, care au fost produse cu intenție de către notarul public, și nici pentru cele produse din vina beneficiarului contribuției de răspundere civilă sau de către alte persoane, pentru care notarul public sau beneficiarul răspunde în baza altor legi; prejudicii datorate întocmirii greșite a actelor, produse exclusiv din vina beneficiarului sau a persoanelor, pentru care beneficiarul răspunde în baza legii; partea din prejudiciu care depășește limita maximă a sumei garantate; cheltuielile de executare a hotărârilor judecătorești privind plata despăgubirilor; răspunderea civilă ce îi poate reveni notarului public pentru pagubele cauzate terților, altele decât cele ce decurg strict din exercitarea profesiei de notar public; prejudiciile cauzate de notarul public decurgând din calitatea de lichidator/fiduciar, mediator și/sau agent al Registrului Național de Publicitate Mobilieră (RNPM); prejudiciile datorate de notarul public cu titlu de daune morale; prejudiciile datorate de notarul public pentru acte încheiate înainte de începerea activității, pe perioada suspendării sau după încetarea calității de notar public; prejudiciile cauzate prin săvârșirea de infracțiuni; prejudiciile cauzate prin neexercitarea sau exercitarea defectuoasă a dreptului la apărare de către notarul public.

Observație: în cazul retragerii licenței de funcționare, contractul de răspundere civilă încetează sau se suspendă, după caz, în funcție de încetarea sau, respectiv suspendarea calității de notar public.

2. RĂSPUNDEREA DISCIPLINARĂ A NOTARILOR PUBLICI

2.1. Abaterile disciplinare

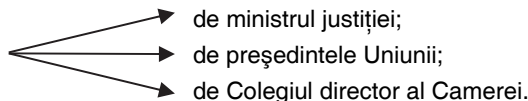
Conform art. 74 din lege, răspunderea disciplinară a notarului public intervine pentru următoarele *abateri*:

1. încălcarea competenței generale, materiale și teritoriale stabilite prin lege;
2. nerespectarea dispozițiilor, deciziilor și hotărârilor organelor de conducere ale Uniunii și ale Camerelor, emise în condițiile legii;
3. nerespectarea normelor și instrucțiunilor privind metodologia de lucru cu registrele naționale notariale administrate de CNARNN;
4. îndeplinirea, în mod repetat, a actelor și procedurilor notariale, cu nerespectarea dispozițiilor legale prevăzute pentru valabilitatea actului sau procedurii notariale în cauză, ori îndeplinirea acestora cu încălcarea dispozițiilor art. 9 din lege;
5. întârzierea nejustificată sau neglijența în efectuarea lucrărilor;
6. lipsa nejustificată de la birou, în mod repetat;
7. comportament și atitudine necorespunzătoare în exercitarea activității profesionale;
8. orice manifestare de natură a aduce atingere prestigiului profesiei săvârșită în exercițiul funcției ori în legătură cu aceasta sau în afara exercițiului funcției;
9. neachitarea integrală și la scadență a contribuțiilor profesionale, precum și a contribuției de răspundere civilă, conform contractului de răspundere civilă;
10. sustragerea sau refuzul de a se supune controlului profesional administrativ;

11. încălcarea obligațiilor legale cu privire la păstrarea secretului profesional;
12. folosirea ori acceptarea, în orice mod, direct sau indirect, a mijloacelor neloiale de atragere a clientelei, așa cum sunt definite în Codul deontologic al notarilor publici;
13. desfășurarea unor activități incompatibile cu calitatea de notar public, potrivit legii;
14. refuzul nejustificat sau neglijența în efectuarea și comunicarea operațiunilor prevăzute de lege pentru funcționarea sistemului informatizat al Camerei și al Uniunii;
15. nerespectarea dispozițiilor legale cu privire la stabilirea, încasarea și, după caz, virarea impozitelor, tarifelor și onorariilor;
16. nedepunerea la termen a situației statistice și a altor date solicitate de Cameră sau de Uniune;
17. refuzul nejustificat de a întocmi un act notarial în afara sediului biroului notarial, iar în cazuri temeinic justificate, și în afara programului normal de lucru;
18. neîndeplinirea obligației de a participa la formele de pregătire profesională continuă organizate prin INR, la intervalele de timp stabilite prin regulament;
19. neîndeplinirea obligației de a participa la formele de pregătire profesională, dispusă în condițiile art. 77 alin. (2)^[1];
20. nerespectarea dispozițiilor Codului deontologic al notarilor publici;
21. absențe nejustificate de la Adunările generale și de la acțiunile organizate de Colegiul director al Camerei sau organele de conducere ale Uniunii;
22. nerespectarea dispozițiilor art. 42 alin. (3)^[2] și/sau continuarea activității după aplicarea sancțiunii suspendării din exercițiul funcției;
23. refuzul nejustificat de a îndeplini actele și procedurile repartizate de președintele Camerei din care face parte.

2.2. Exercițarea acțiunii disciplinare

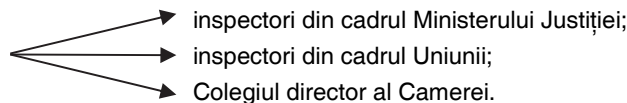
Potrivit art. 75 din lege, acțiunea disciplinară se exercită:

În conformitate cu dispozițiile art. 75 alin. (13) din lege, acțiunea disciplinară poate fi exercitată în termen de 6 luni de la data luării la cunoștință a săvârșirii abaterii, dar nu mai târziu de 3 ani de la data săvârșirii acesteia.

Observație: curgerea termenului de prescripție pentru promovarea acțiunii disciplinare se *suspendă dacă împotriva notarului public s-a înregistrat o plângere penală având ca obiect săvârșirea aceleiași fapte*, până la soluționarea procesului penal. Dacă după introducerea acțiunii disciplinare a fost înregistrată o plângere penală având ca obiect săvârșirea aceleiași fapte, acțiunea disciplinară se suspendă până la soluționarea procesului penal.

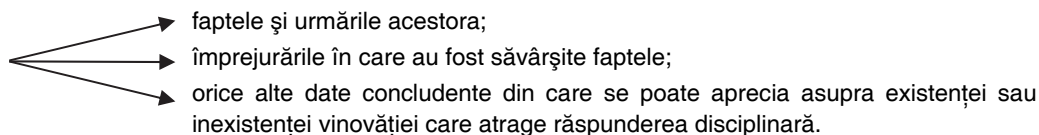
Acțiunea disciplinară se exercită numai după efectuarea cercetării prealabile de către:

[1] Potrivit art. 77 alin. (2) din Legea nr. 36/1995, în cazul abaterilor prevăzute la art. 74 lit. a), d), e), k), n), r) și s), Consiliul de disciplină poate dispune și obligarea notarului public sancționat să urmeze, în termen de 3 luni de la rămânerea definitivă a hotărârii prin care acesta a fost sancționat, una dintre formele de pregătire profesională în cadrul INR.

[2] Potrivit art. 42 alin. (3) din Legea nr. 36/1995, după expirarea perioadei în care notarul public a suferit de o boală psihică, care îl împiedică să își exercite funcția în mod corespunzător, Camera, pe baza unei noi expertize, poate hotărî încetarea suspendării și repunerea în funcție a notarului, prelungirea acesteia sau, dacă boala este ireversibilă, propune încetarea din funcție, potrivit legii.

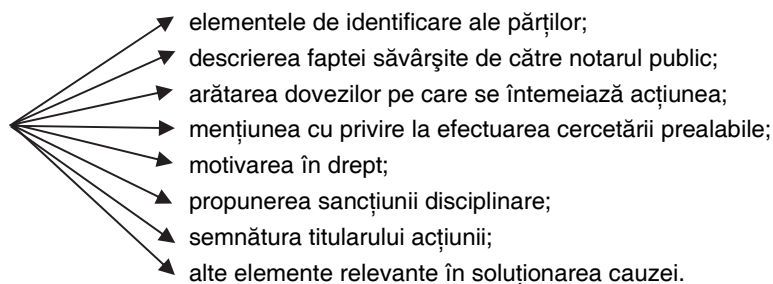
Așadar, în etapa efectuării cercetării prealabile, se stabilesc:

În această etapă, ascultarea și verificarea apărărilor notarului public cercetat sunt obligatorii, iar refuzul acestuia de a face declarații ori de a se prezenta la cercetări se constată prin proces verbal și nu împiedică încheierea cercetării. Notarul public cercetat are dreptul să cunoască toate actele care au stat la baza demarării acțiunii disciplinare și să solicite probe în apărare.

2.3. Organul competent, reguli de judecată și căi de atac

Cererea de promovare a acțiunii disciplinare cuprinde, potrivit art. 203 alin. (1) din regulament:

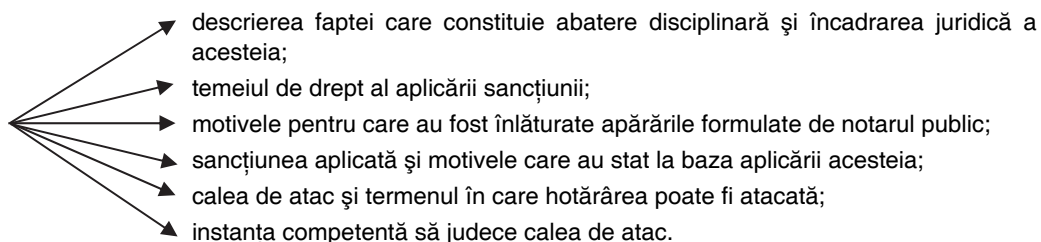
Ministrul justiției sau, după caz, președintele Uniunii ori Colegiul director al Camerei, pe baza rezultatului cercetării prealabile, formulează acțiunea disciplinară pe care o înaintează Consiliului de disciplină în termen de 60 de zile de la data primirii rezultatului cercetării prealabile.

Consiliul de disciplină citează părțile și, în cazul în care constată că sunt necesare verificări suplimentare, poate solicita ministrului justiției sau, după caz, președintelui Uniunii ori Colegiului director al Camerei completarea cercetării disciplinare.

Completarea cercetării prealabile se face în termen de 60 de zile de la primirea solicitării de completare.

Acțiunea disciplinară se judecă de către Consiliul de Disciplină din cadrul Uniunii și se soluționează printr-o *hotărâre motivată*, care se comunică părților și Camerei în a cărei circumscripție își desfășoară activitatea cel cercetat, în termen de 10 zile de la pronunțare.

Hotărârea prin care se soluționează acțiunea disciplinară cuprinde, în principal, următoarele:

Potrivit art. 75 alin. (10) din lege, împotriva hotărârii, notarul public, respectiv titularii acțiunii disciplinare, astfel cum aceștia sunt prevăzuți de lege, pot face contestație în termen de 15 zile de la comunicare, la Consiliul Uniunii, contestația urmând a se soluționa de Consiliul Uniunii prin hotărâre.

Observație: în cazul în care acțiunea disciplinară a fost exercitată de președintele Uniunii sau de Colegiul director al Camerei, președintele Uniunii sau, după caz, reprezentanții Camerei respective în Consiliul Uniunii nu vor participa la soluționarea contestației.

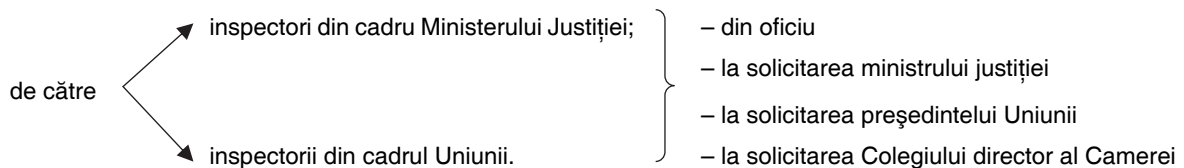
Hotărârea prin care se soluționează contestația poate fi atacată cu *recurs* la Curtea de Apel București. Recursul poate fi declarat de notarul public, respectiv de titularii acțiunii disciplinare prevăzuți de lege, în termen de 15 zile de la comunicare. Hotărârea pronunțată de Curtea de Apel București este definitivă.

Hotărârea prin care notarul public a fost sancționat disciplinar, rămasă definitivă, se comunică, de îndată, de către Uniune sau, după caz, de către instanța de judecată compartimentului de specialitate din Ministerul Justiției și Camerei în a cărei circumscripție își desfășoară activitatea notarul public.

2.4. Buna reputație a notarului public

Conform art. 18 din Statutul Uniunii, notarul public trebuie să se bucure de bună reputație, atât la dobândirea acestei calități, cât și pe parcursul exercitării profesiei. Astfel, se bucură de bună reputație notarul public care are un comportament corespunzător în familie, în societate și în exercitarea cu demnitate a funcției, se abține de la orice acte sau fapte de natură să compromită demnitatea lui, a profesiei și a instituțiilor din care face parte și are relații profesionale bazate pe respect și bună-credință.

Încălcarea dispozițiilor referitoare la buna reputație a notarilor în funcție se verifică:

Potrivit art. 76 alin. (2) din lege, raportul de inspecție întocmit în urma verificărilor privind buna reputație se comunică notarului public care face obiectul sesizării, în termen de 15 zile de la întocmire, în vederea formulării de obiecțiuni.

→ raportul de inspecție împreună cu obiecțiunile formulate se înaintează Consiliului de disciplină din cadrul Uniunii;

→ pe baza raportului și a obiecțiunilor formulate, Consiliul de disciplină adoptă hotărârea privind constatarea îndeplinirii sau a neîndeplinirii de către notarul public a condiției de bună reputație ori, dacă apreciază că obiecțiunile sunt întemeiate, dispune, în scris și motivat, retrimiteră raportului în vederea completării verificărilor, cu arătarea în mod expres a aspectelor ce trebuie completate;

→ hotărârea prin care se constată neîndeplinirea condiției de bună reputație cuprinde și propunerea de încetare a calității, în temeiul art. 41 alin. (1) lit. g)^[1] din lege.

→ hotărârea Consiliului de disciplină, însoțită de actele care au stat la baza acesteia, se comunică de îndată ministrului justiției, președintelui Consiliului Uniunii și notarului public;

→ hotărârea Consiliului de disciplină poate fi atacată cu contestație la Consiliul Uniunii în termen de 15 zile de la comunicare.

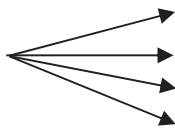
→ împotriva hotărârii Consiliului Uniunii se poate formula contestație la secția de contencios administrativ a Curții de Apel București, în termen de 15 zile de la comunicare.

→ hotărârea definitivă prin care se constată neîndeplinirea condiției de bună reputație se comunică ministrului justiției, în vederea emiterii ordinului de încetare a calității.

[1] În cazul în care notarul public nu mai îndeplinește condițiile prevăzute la art. 22 lit. a)-g) din lege.

2.5. Sancțiuni disciplinare aplicabile notarului public

În conformitate cu prevederile art. 77 din lege, sancțiunile disciplinare se aplică în raport cu gravitatea abaterii disciplinare săvârșite și sunt următoarele:

-
- avertisment scris;
 - amendă de la 5.000 lei la 40.000 lei;
 - suspendarea notarului public din exercițiul funcției pe o durată de cel mult 6 luni;
 - excluderea notarului public din profesie.

De asemenea, notarului public i se pot aplica și următoarele sancțiuni accesorii, în condițiile prevăzute de lege:

→ conform art. 206 din regulament, în situația în care hotărârea de sancționare a rămas definitivă, notarul public este revocat din funcțiile administrative în care a fost numit și îi încetează de drept mandatul din funcția în care a fost ales. Consiliul Uniunii constată încetarea mandatului;

Observație: astfel cum reiese din prevederile art. 206 alin. (1) din regulament, exercitarea acțiunii disciplinare împotriva unui notar public care este ales sau numit într-o funcție administrativă, de execuție sau de conducere, în cadrul organizației profesionale, atrage suspendarea de drept din exercițiul funcțiilor deținute la nivelul organizației profesionale, până la soluționarea acțiunii disciplinare. Consiliul Uniunii constată că a intervenit suspendarea.

→ potrivit art. 77 alin. (2) din lege, în cazul unora dintre abaterile disciplinare prevăzute de legislația în materie (de exemplu, încălcarea competenței generale, materiale și teritoriale stabilite de lege), Consiliul de disciplină poate dispune și obligarea notarului public sancționat să urmeze, în termen de 3 luni de la rămânerea definitivă a hotărârii prin care acesta a fost sancționat, una dintre formele de pregătire profesională în cadrul INR.

Observație: Hotărârea definitivă prin care notarul public este sancționat disciplinar constituie titlu executoriu.